

ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี

The Needs for Social Welfare of the Elderly in Chonburi

ดร.กษกร สังขชาติและคณะ *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคมของภาครัฐบาล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 370 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและเจาะลึก แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การบรรยายเชิงพรรณนาความ โดยใช้สถิติแบบ

ร้อยละในการบรรยายสถานภาพความเป็นจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุในการได้รับบริการสวัสดิการสังคม ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับการรับบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 61.60

*รองศาสตราจารย์และคณะ ภาควิชาการศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
จังหวัดชลบุรี

1.2 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับการบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 83.20 และได้รับการบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 16.80

ประเภทของบริการสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้และผู้สูงอายุได้รับมากที่สุด คือลดค่ารักษาพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมาคือ มีศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุในการให้บริการสังคมสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 และการบริการเคลื่อนที่ในการออกเยี่ยมเยียนตามบ้าน คิดเป็นร้อยละ 29.40 ตามลำดับ

2. ความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคมของรัฐ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 78.40

2.2 ประเภทของบริการสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการคือการลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล มีศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุในการให้บริการสังคมสงเคราะห์ และการบริการเคลื่อนที่ในการบริการรักษาพยาบาลเล็กๆ น้อยๆ

Abstract

The purpose this study is to identify the real situation and the real needs of the elderly in receiving the social welfare service from the government. The sample is consisted of 370 elderly in Muang District, Chonburi Province. The data collection were done by using constructed questions for dept interview. The instrument was tested

content validity before using. The analysis of data was preceded by using percentage and narrative style was employed to present the findings. The results of the study revealed that :

1. The real situation in receiving the social welfare service.

1.1 Most of the elderly knew nothing about the social welfare service (61.60%).

1.2 Most of the elderly had never received the service (83.20%) and the rest (16.80%) have received the service.

The percentage preferred to receive the social welfare service of the elderly were low cost in health care service (48.50%), social welfare service center (40.00%) and mobile service (home visit) (29.40%) respectively.

2. The real needs of the elderly in receiving social welfare service.

2.1 Most of the elderly had high need for social welfare services (78.40%).

2.2 Types of services were identified as low cost for health care service, health care service center for elderly and mobile unit for minor nursing care.

Keywords: สภาพความเป็นจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการ สังคม

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการสำรวจสำมะโนประชากรของ U.S. Department of Commerce Economics and Statistics Administration Bureau of the Census ในปี ค.ศ. 1996 พบว่า ประชากรโลกกลุ่มผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวน 550 ล้านคน และคาดว่าในปี ค.ศ. 2025 ประชากรกลุ่มนี้จะมีจำนวนสูงขึ้นเป็น 1.2 พันล้านคน (U.S. Census Bureau, 1996) ซึ่งจะเห็นว่าประชากรกลุ่มนี้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว่าประชากรกลุ่มอื่นๆ สาเหตุที่ทำให้ประชากรกลุ่มดังกล่าวมีอายุยืนขึ้น เนื่องจากประชากรกลุ่มนี้ได้มีการปรับปรุงเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และมีคุณค่าของอาหารมากขึ้น มีการพัฒนาเรื่องการศึกษาเพิ่มขึ้น และรู้จักวิธีการดูแลตนเองมากขึ้น

สำหรับประเทศไทย สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล เดือน กรกฎาคม 2542 ได้คำนวณอายุประชากรโดยใช้ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรเป็นหลักพบว่าจำนวนประชากรทั้งประเทศ 61,752,000 คน ถ้าแยกจำนวนตามกลุ่มอายุพบว่าประชากรวัยเด็ก(ต่ำกว่า 15 ปี) มีจำนวน 16,048,000 คน ประชากรวัยทำงาน (15 - 59 ปี) มีจำนวน 40,402,000 คน และประชากรสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีจำนวน 5,302,000 คน (มหาวิทยาลัยมหิดล. กรกฎาคม, 2542) คิดเป็นร้อยละ 8.59 ของประชากรทั้งประเทศ และในปี ค.ศ. 2011 ประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ของประเทศไทยจะมีประมาณร้อยละ 9.4 ของ ประชากรของประเทศ (กชกร สังขชาติ. 2538, หน้า 5)

การที่สัดส่วนและจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วดังที่ได้กล่าวมาแล้วย่อมก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อกลุ่มประชากรในทุกช่วงอายุและกลุ่มผู้สูงอายุเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์ การสาธารณสุข การศึกษา การสวัสดิการสังคม และด้านอื่นๆ และการที่ประเทศไทยมีนโยบายและแนวโน้มในการพัฒนาประเทศจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมนั้น ถ้าวิเคราะห์จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในแนวใหม่มีผลกระทบต่อกลุ่มประชากรทุกช่วงอายุ โดยเฉพาะกลุ่มประชากรผู้สูงอายุในประเทศ ซึ่งกลุ่มประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการเสื่อมถอยของร่างกายตามธรรมชาติและสภาพจิตใจที่ถดถอยไปตามสภาพของร่างกาย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวย่อมมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทใหม่ของกลุ่มผู้สูงอายุในสังคมด้วย เช่น การชราภาพ รายได้ลดลงหรือขาดรายได้ ถูกทอดทิ้ง ไร้ที่พึ่งพาอาศัย เหนียวิน วิตกกังวล และบทบาททางสังคมลดน้อยลง เป็นต้น ภาวะดังกล่าวล้วนเป็นปัญหาและผลกระทบที่กลุ่มผู้สูงอายุจะต้องเผชิญ ปัญหาที่กล่าวมานี้เป็นปัญหาของสังคมแบบใหม่ ซึ่งประเทศไทยยังไม่เคยประสบมาก่อน ในขณะที่ประเทศพัฒนาแล้วมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหานี้ และให้ความสำคัญ มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุค่อนข้างมาก ทั้งทางด้านทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติในด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ แต่ประเทศไทยยังมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้น้อย เนื่องจากทุกรัฐบาลที่ผ่านมา

ปฏิบัติงานจะมุ่งเน้นพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าทางด้านสังคม โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มักจะถูกละเลย ไม่เอาจริงจัง ทั้ง ๆ ที่ได้ทำแผนระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2525 – 2544 แผนพัฒนาแรงงาน และสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2538-2544) แผนประชาสงเคราะห์แม่บทฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540-2544) นโยบายและมาตรการผู้สูงอายุระยะยาว (พ.ศ. 2535-2554) ซึ่งจะเห็นว่าบางแผนได้สิ้นสุดลงแล้ว บางแผนกำลังดำเนินการอยู่ แต่ความก้าวหน้าของงานยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร

คณะวิจัยตระหนักดีว่า ประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อครอบครัว สังคม และประเทศชาติ สมควรได้รับการดูแลเอาใจใส่ เห็นคุณค่า ยกย่องเคารพนับถือ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ให้เหมาะสมกับวัย และมีความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทยและสังคมที่เปลี่ยนไป ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศในทุก ๆ ด้านแบบครบวงจร ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูล พื้นฐานในการวางแผนเพื่อรองรับปัญหาของผู้สูงอายุในปัจจุบันและในอนาคต ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่ง ที่ควรจะศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางพื้นฐานในการวางแผนการให้บริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุเพื่อแก้ไขปัญหาและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในปัจจุบันและอนาคต ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต

ประเทศไทยมีการให้บริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2496

ในรูปแบบที่แตกต่างกัน เช่น บ้านพักคนชรา ค่ายรักษาพยาบาล และรูปแบบอื่น ๆ ตามความจำเป็น แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่ยอมรับกันว่าการจัดบริการสวัสดิการสังคมดังกล่าวประเทศไทยยังทำได้ไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจจะมีสาเหตุหนึ่งจากไม่มีข้อมูลงานวิจัยที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการอะไรและอย่างไร ผลการค้นพบเพื่อจะได้เผยแพร่ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนในการให้บริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุในการได้รับบริการสวัสดิการสังคม
2. ศึกษาความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ” ในจังหวัดชลบุรีประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้สูงอายุที่พำนักอยู่ในจังหวัดชลบุรีที่ไม่ใช่ข้าราชการบำนาญหรือผู้ที่ได้รับเงินช่วยเหลือจากองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบง่ายโดยการจับสลากแบบไม่แทนที่และกลุ่มตัวอย่างคือ ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งชายและหญิง ซึ่งพำนักอยู่ในพื้นที่ที่จะศึกษาดังกล่าว

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

เพื่อทราบสภาพความเป็นจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุด้านบริการสวัสดิการสังคม

อันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผน ดำเนินการ และส่งเสริมด้านบริการสวัสดิการสังคมให้กับ ผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาความต้องการบริการสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ คณะวิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุ ทั้งชายและหญิงที่พักอาศัยอยู่ใน อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้คือแบบ สัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง โดยคณะวิจัยได้สร้างขึ้นเองและได้ผ่านการตรวจสอบความตรง เชิงเนื้อหา โดยได้ทดสอบการใช้เครื่องมือกับ ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้สูงอายุที่อายุ 60 ปีขึ้นไปในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี 13 ตำบล มีประชากรทั้งหมด 14,443 คน

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 370 คน ได้มาโดยวิธีดังต่อไปนี้

1. คิด 2.5% จากประชากรทั้งหมดใน อำเภอเมือง เป็นจำนวน 361 คน

2. ดำเนินการสุ่มแบบง่ายตามลำดับขั้นต่อไป

- 2.1 สุ่ม 4 ตำบลจาก 13 ตำบล ในอำเภอเมือง ตำบลที่สุ่มได้ ได้แก่ ตำบลบ้านสวน บางทราย ห้วยกะปิ และแสนสุข

- 2.2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากจำนวน ประชากรทั้งหมด 4 ตำบล ให้ได้จำนวน 361 คน ตามสัดส่วนที่เท่ากัน จะได้ประมาณร้อยละ 3.859 ของประชากรรวมทั้ง 4 ตำบล จำนวน 9,586 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างตำบลบ้านสวน 174.11 คน จาก 4,521 คน ตำบลบางทราย 51.51 คน จาก 1,335 คน ตำบลห้วยกะปิ 38.85 คน จาก 1,000 คน และตำบล แสนสุข 105.69 คน จาก 2,739 คน

- 2.3 เพื่อให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น จำนวนเต็ม จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 370 คน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ครั้งนี้ (บ้านสวน = 174 คน บางทราย = 51 คน ห้วยกะปิ = 39 คน และแสนสุข = 106 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบ สัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง คณะวิจัยสร้างขึ้นตาม วัตถุประสงค์ของการวิจัย มีลักษณะข้อคำถาม เป็นแบบปลายปิด ปลายเปิด และแบบสอบถาม ตัวเลือกตอบ 2 ตัวเลือก แบบสัมภาษณ์มี 3 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบ สอบถามจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 สถานภาพความเป็นจริงของ ผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคมจำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 3 ความต้องการจริงของผู้สูงอายุ ในการรับบริการสวัสดิการสังคม จำนวน 2 ข้อ

วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง สำหรับความคิดเห็นของผู้สูงอายุ คณะวิจัย ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้สูงอายุ
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วไปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ข้อ 3 มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัว ตามแบบสัมภาษณ์ ที่มีโครงสร้างที่คณะวิจัยสร้างขึ้น โดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. คณะวิจัยได้ติดต่อกับผู้นำหมู่บ้านเพื่อขอสัมภาษณ์ผู้สูงอายุเมื่อตอนที่ผู้นำหมู่บ้านมีประชุมลูกบ้านในแต่ละตำบล
2. เมื่อทราบเวลาของการประชุมลูกบ้านเรียบร้อยแล้ว คณะวิจัยได้เข้าพบเพื่อสัมภาษณ์ผู้สูงอายุตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล
3. ระยะเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลรวม 2 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน - พฤษภาคม 2543

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทุกฉบับ คณะวิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้งพบว่า แบบสัมภาษณ์สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละในการบรรยายสถานภาพ สภาพความเป็นจริง และความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคม

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคมของภาครัฐบาล กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 370 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและเจาะลึก แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการทดสอบแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การบรรยายเชิงพรรณนาความ โดยใช้สถิติแบบร้อยละในการบรรยายสถานภาพความเป็นจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุในการได้รับบริการสวัสดิการสังคมปรากฏผลดังนี้

1.1 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับการรับบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 61.60

1.2 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับการบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 83.20 และได้รับการบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 16.80

ประเภทของบริการสวัสดิการสังคม ที่รัฐจัดให้ และผู้สูงอายุได้รับมากที่สุดคือ การลดค่ารักษาพยาบาล คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมาคือ ศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ในการให้บริการสังคมสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ 40.00 และการบริการเคลื่อนที่ในการออก เยี่ยมเยียนตามบ้าน คิดเป็นร้อยละ 29.40 ตามลำดับ

2. ความต้องการจริงของผู้สูงอายุในการรับบริการสวัสดิการสังคมของรัฐปรากฏผลดังนี้

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการสวัสดิการสังคม คิดเป็นร้อยละ 78.40

ประเภทของบริการสวัสดิการสังคมที่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการคือ การลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล ศูนย์บริการทางสังคม ผู้สูงอายุในการให้บริการสังคมสงเคราะห์ และการบริการเคลื่อนที่ในการบริการรักษาพยาบาล เล็ก ๆ น้อย ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุในการได้รับบริการสวัสดิการสังคม พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ทราบเกี่ยวกับการรับบริการสวัสดิการสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกริกศักดิ์ บุญญานพวงศ์ (2539, หน้า 72) ได้พบว่า ผู้สูงอายุจำนวนไม่เกินร้อยละ 40 เท่านั้นที่ทราบว่า มีหน่วยงานที่ให้บริการสงเคราะห์หรือให้สวัสดิการสังคม แก่ผู้สูงอายุและในจำนวนผู้ที่ทราบส่วนใหญ่ก็ไม่ทราบรายละเอียดของสวัสดิการที่ตนจะได้รับ ส่วนมากเข้าใจว่าการให้การสงเคราะห์หรือให้สวัสดิการนั้นคือการให้ความช่วยเหลือโดย

ที่ตนเองไม่ต้องทำอะไรเลยเพราะจะได้รับการช่วยเหลือทุก ๆ เรื่อง จะเห็นได้ว่าผู้สูงอายุมีความเข้าใจน้อยมากเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมที่จะให้กับตนเองและความเข้าใจดังกล่าวคิดว่าผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือหรือได้รับการสงเคราะห์ จะต้องเป็นผู้ที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้อีกแล้ว จึงมีความต้องการที่จะได้รับการสงเคราะห์จากสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คิดว่าตนเองยังช่วยเหลือตนเองได้อยู่ ต้องการจะพึ่งตนเองมากกว่า หรือ ไม่ต้องการให้สังคมเห็นว่าตนเองไร้ความสามารถก็จะไม่ยอมรับรู้หรือขอรับการสงเคราะห์ที่สังคมจัดไว้ให้

ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่ได้รับการบริการสวัสดิการสังคม อาจจะเป็นเพราะว่าไม่รู้ว่ามี การจัดบริการสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงอายุดังกล่าวมาแล้ว ผู้สูงอายุส่วนน้อยที่ทราบและได้รับการบริการสวัสดิการสังคม ประเภทของบริการสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ และผู้สูงอายุได้รับมากที่สุด คือ การลดค่ารักษาพยาบาล ซึ่งสอดคล้องกับสถานภาพของผู้สูงอายุ เพราะท่านเหล่านั้นส่วนใหญ่ไม่ประกอบอาชีพ เงินที่ใช้จ่ายได้มาจากบุตรหลานให้ และผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการบริการด้านสังคมสงเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับสถานภาพของผู้สูงอายุเช่นกัน เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบุตรหลาน อาจจะมี ความขัดแย้งกันบ้างเพราะวัยต่างกันมาก มีบางสิ่งบางอย่างที่เข้าใจไม่ตรงกัน จึงต้องการให้ มีนักสังคมสงเคราะห์ให้คำปรึกษาหรือแก้ปัญหา พื้นฟูและปรับสภาพให้ผู้สูงอายุได้มีความสุข ความอบอุ่นใจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข โดยใช้วิธีการสังคมสงเคราะห์ เฉพาะราย และกลุ่มชน เป็นต้น ตลอดจนให้

ความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกในการศึกษาวิจัยปัญหาของผู้สูงอายุ และในส่วนของบริการเคลื่อนที่ในการออกเยี่ยมเยียนบ้านนั้น เป็นบริการที่มีประโยชน์มากสำหรับผู้สูงอายุ ควรจะได้รับบริการจากรัฐเพราะสามารถให้บริการผู้สูงอายุได้ถึงบ้านและส่วนมากจะมีความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นด้วย เช่น พัฒนาชุมชนในเขตที่ผู้สูงอายุพักอาศัยอยู่ เพราะงานของพัฒนาชุมชนเข้าถึงประชาชนอยู่แล้ว ง่ายในการที่จะลงท้องที่ไปพบผู้สูงอายุได้สะดวกมากขึ้น การจัดหน่วยบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุเคลื่อนที่ประกอบด้วยนักสังคมสงเคราะห์ พยาบาล อาสาสมัคร ตลอดจนนักศึกษาฝึกงาน จะออกเยี่ยมเยียนเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้บริการด้านสังคมสงเคราะห์ ให้คำแนะนำและแก้ปัญหาความเดือดร้อน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ตลอดจนช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทุกข์ยากเดือดร้อน เช่น ผู้สูงอายุที่พิการ ผู้สูงอายุที่ถูกทอดทิ้ง บุคคลยากไร้ในชุมชนตามความจำเป็นและเหมาะสม เช่น การส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป ซึ่งเป็นบริการที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง ไม่สายเกินไปที่จะแก้ปัญหา

2. ความต้องการจริงของผู้สูงอายุ ในการรับบริการสวัสดิการสังคมของรัฐ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการรับบริการสวัสดิการสังคมในเรื่องลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล ศูนย์บริการสังคมสงเคราะห์ และบริการเคลื่อนที่ในการบริการรักษาพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัย เมื่อสูงวัยขึ้นโรคภัยไข้เจ็บ มักจะมาเบียดเบียน

ไม่มีเงินรักษา เพราะไม่มีรายได้ ไม่ได้ประกอบอาชีพ รายได้ส่วนใหญ่ได้มาจากบุตรหลาน ดังกล่าวมาแล้ว บุตรหลานเองก็อาจจะมีรายได้น้อย ซึ่งจะต้องเลี้ยงดูครอบครัวของตนเองและเลี้ยงดูผู้สูงอายุด้วย ดังนั้นผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐ และการที่มีผู้สูงอายุต้องการได้รับการสวัสดิการสังคมจากศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุในการให้บริการสังคมสงเคราะห์นั้นทั้งนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คิดว่าศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุสามารถที่จะแก้ไขปัญหาให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือโดยใช้นักสังคมสงเคราะห์และผู้เกี่ยวข้องมาดำเนินการให้ตรงกับความต้องการจริง ๆ ของผู้สูงอายุซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขในชีวิต และในส่วนที่ผู้สูงอายุต้องการให้รัฐจัดบริการเคลื่อนที่ในการบริการรักษาพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ นั้น ทั้งนี้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาจจะไม่สะดวกในการที่จะไปพบแพทย์ที่โรงพยาบาลหรือสถานอนามัย อาจจะเดินไม่ไหว ไม่มีผู้พาไปหรือบางครั้งผู้สูงอายุอาจจะคิดว่าเป็นเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ต้องรักษาก็สามารถจะหายเองได้ แต่ความเป็นจริงแล้วถ้าผู้สูงอายุเจ็บป่วยหรือประสบอุบัติเหตุจะต้องรักษา เพราะว่าความต้านทานในผู้สูงอายุจะลดน้อยลงโรคอาจจะลุกลามจากน้อยกลายเป็นมาก ความทรนักร่างกายต่อผู้สูงอายุก็จะเพิ่มมากขึ้น ความวิตกกังวลเรื่องความเจ็บป่วยก็จะเพิ่มมากขึ้น ผลสุดท้ายก็จะทำให้ผู้สูงอายุไม่มีความสุข ดังนั้นรัฐควรจะได้รับบริการเคลื่อนที่ในการบริการรักษาพยาบาลเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น เพราะผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีรายได้ ไม่มีงานทำดังได้กล่าวมาแล้ว

สรุปได้ว่าผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ความต้องการรับบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุจากสภาพความเป็นจริงและความต้องการจริงของผู้สูงอายุสอดคล้องกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการรับบริการสวัสดิการสังคมในเรื่องการลดหย่อนค่ารักษาพยาบาล มีศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุในการให้บริการสังคมสงเคราะห์และการบริการเคลื่อนที่ในการออกเยี่ยมเยียนตามบ้าน ดังนั้น รัฐควรจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุแบบผสมผสาน โดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นพื้นฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

จากการศึกษาค้นพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการบริการสวัสดิการสังคมแต่ไม่ทราบว่ารัฐจัดบริการให้และผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ทราบจะเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเมืองมากกว่าในชนบท ดังนั้นควรจะศึกษาวิจัยถึงสภาพความต้องการจริงของผู้สูงอายุในชนบทให้มากขึ้นและกระจายข่าวสารข้อมูลให้ผู้สูงอายุและผู้ดูแลผู้สูงอายุได้ทราบข้อมูลทั่วถึงกัน เพื่อจะได้บริการให้กับผู้สูงอายุที่มีความเดือดร้อนและต้องการความช่วยเหลืออย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กชกร สังขชาติ. (2538). **ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ชลบุรี : ภาควิชา
การศึกษานอกระบบ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

เกริกศักดิ์ บุญญาพวงส์. (2539). **นโยบายของรัฐและแนวทางการจัดบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในอนาคต**. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยมหิดล. (กรกฎาคม, 2542). **สารประชากรมหาวิทยาลัยมหิดล**. นครปฐม :
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. แผ่นพับ.

U.S. Census Bureau. (1996, December). **Global Aging into 21st Century**

Washington DC : U.S. Department of Commerce, Bureau of the Census,
National Institute on Aging.